

Flyve Posten.

Nr 236.

Tirsdagen den 9de October 1849.

Sexte Aargang.

Om Agitationer i Bonde-Almuen i Norge.

Meddeelt til Belæring og Advarsel for Danse.

Et i Norge i dette Aar udkommet Skrift: *Bordum og Nu*, 1801—1838, Christiania 1849, (hos Cappelen) 417 Sider, fortæller sregen Opmærksomhed, osaa i Danmark. Skildringer af norsk Elendomslighed, af norske Seeder og Skifte, for og efter Abdillelsen fra Danmark, ere indskæde i en interessant Fortelling, der begynder med den mindesværdige 2den April 1801 og ender midt i vor nærværende Tid og dens politiske Gjæring.

Nogle af hine Skildringer angaaer de Agitationer, der i Norge, ligesom netop nu hos os, havde Sted mellem Bonde-Almuen, og af disse Skildringer ville udentvidt følgende findes for en stor Deel anvendelige ogsaa her i Danmark, ei blot til Oplysning men ogsaa til Advarsel.

I. (S. 348 r.)

Stengrim er en uforvanset Typus for Norges forbuds Bondestand. Han forener en klar Forstand med et redeligt vedværtig Hjerte, er uden Fordring paa en Dannels, han ikke besidder, — føler sig lykkelig i den hæderlige Stilling, hvori Stjæbnen satte ham, og higer ikke efter noget Høiere end at være en agtet Bonde; han er stolt i Bevidstheden om sit virkelige Værd, men erkender villig den høiere Betydning i Samfundet, som Dannels og Kundstaber have. Jeg vilde ønske at De fremdeles kunde glæde Dem ved en saadan Uforanderlighed i denne hæderlige Stands Character, men desværre tør jeg ikke love Dem dette. Den gamle Stamme har vel forbedret vedligeholdt det Præg, som forbud var almindelig hos den norske Bondestand; men den yngre Slegt seer heel anderledes ud. At der er hos Bonden opstået en vis Higen efter Kundstab, hvor overfladisk endog denne maa blive, en vis Interesse for den offentlige Styrelse, en vis Paapassen paa sine Rettigheder, dette er en god og naturlig Folge af vor nye Forfatning; men Ulykken er, at derved er fremkommen en Streben efter personlig Udmærkelse, en Kamp, der ikke altid føres med de ødelæste Baaben, for at indvirke paa Valgene af dem, der skulle deelte i Statens Beauftragelse, og denne Kamp strides ofte for egen Fordeel, en Overvunderen af egne Kræfter og hist og her fancede overfladiske Kundstaber, der ofte kun bestaae i at kunne anbringe en og anden høitrapende Floskel, hvis Værd eller Uværd de ikke forstaae at bedømme, og en Lyft til at tilsigne sig de mere dannede Stenders Sprog, Manerer og Kledebragt, hvorved deres elskværdige nationale Præg ofte taber sig i latterlige Karikaturer. Af en vis dunkel Ahnelse om Intelligentens naturlige Overvegt, føge de at ned sætte dennes Værd og at indvilde sig selv og Andre, at sind Forstand er Alt, Kundstab Intet. Af et misforstået Begreb om Lighed, antage de denne at bestaae, ikke i Lighed for Loven, men i Lighed i udvortes Kaa, og de hige derfor efter at ned sætte dem, der staae over dem, og trælle dem ned til sig. Af denne Folkes udspringer ogsaa en vis Misundels- eller, man kan sige, Avinds-Aand, der seer suunt til enhver Fordeel, der kan tilflyde Andre, og der især viser sig i Higen efter at afslappe Embedsmændenes Indstænger, ned sætte deres udvortes Anseelse og Virkefreds, og tillegge deres Handlinger egennytige Hensigter. — Jeg vil ikke sige, at denne Skildring passer sig paa Alle, ikke engang paa de Fleste; de Bedrestinde og Forstædigere forholde sig passiv, og ville ikke blande sig ind i det offentlige Livs Conflicter, og derved anmasser den Deel, paa hvilken Skildringen passer sig, understøttet af enkelte Dagblade, sig den saakaldte offent-

lige Stemme, der raader, og man tenker ikke paa Montesquieus gylne Regel: „la voix publique n'est pas la voix de tous.“

II. (S. 350 r.)

Det Overblif, der formaaer at betragte Statsamfundet i sin Heelhed, og at erkende, at den Enkeltes Interesse maa staae tilside for det Hele, erhobdes kun ved en høiere Dannels, som Bonden formedelst sin egen Syssel ikke kan have Tid og Anledning til at erhverve. Men uden denne Erkærligelse maa hans overveiende Magt paa Statsstyrelsen altid blive skadelig og hemmende for en raf Udvifling. Feilen er, at Stemmeretten og Retten til at deltage i Statsstyrelsen gaar længere ned end den sande Dannels kan følge efter.

Nu, sagde Stengrim, skal hver Mand frelse efter at komme paa Storthinget, hvor de dog Intet kan udrette, og saa er der Kly og Fanteri om hvem der skal vælges, og den gamle Enghed er borte. Jeg besatter mig ikke dermed; thi jeg er for gammel, men Sonnen min, han Eris, han fræber ved at læse Statsborgeren og Morgenbladet; og sjældt han kunde have det ligesaa godt som jeg, saa er han aldrig tilfreds, men snakker beständig om, hvor megen Uret der begaaes af Embedsmændene og Regeringen og hvor galt Kongen regerer. Han troer fuldt og fast, at hver Bonde kunde regere bedre, og anseer alt det der staaer i Bladene sikrere, end det der staaer i Bibelen, som man ofte begynder at tvile paa. Han har en god Gaard, og kunde leve rolig og fornøjet, som jeg har gjort; men han har aldrig No paa sig. Naar han er hjemme, læser han og studerer, og lader Gaarden skiotte sig selv, og saa reiser han omkring i Bygden fra det ene Mode til det andet, for at snakke om Valg og Love, og Gud veed Alt. Havde han ikke saa dygtig en Kone, som han haver, saa vilde det see maabeligt ud med Gaardstallet. Saadan som Erik ere mange Andre, og jeg kan ju ikke troe at det er noget Godt. Og saa reiser der en styg Fant omkring, som de kalde Statsborgeren, og han sætter dem op mod Præst, Skriver og Amtmand, og inddibber dem, at de ere Kjæltringer, og blot vil udjuge og undertrykke Bonden, og det troe de, sjældt Statsborgeren ikke kan sige hvad Øndt de have gjort. Nei, det var anderledes i gamle Dage. Vilde vi have Trost, gif vi til Præsten, og vilde vi have et godt Raab, gif vi til Skriveren, og vi gif aldrig forgivses.

Ere da Eders Præst og Soren Skriver nu slette Folk? spurgte Berg. — Nei, det veed Gud de ikke ere, sagde Stengrim, de ere saa brave Mænd, som vi nogensinde have haft dem, men det hjælper ikke hvad de gjøre, saa skal det være galt, og de ere dog dem vi maa tue til, naar det gjælder.

III.

Langere frem paa Reisen mødte de en Mand med et Bandit Ansigt og sort krokket Haar, isort en luvslikt Kjole og Burer i temmelig maabelig Forfatning. Han var meget holt og holdt Haanden paa det venstre Kna for at støtte Benet, og i den anden havde han en tyk Knortekjep. Da Skysbonden hilste denne med megen Virkning, spurgte Berg hvem denne Person var.

Kjender Du ikke ham, svarede Skysbonden med Forbauselse, det er ham Statsborgeren, som skriver saa høst i Bladet, og som er sendt omkring af Regeringen, for at see efter, hvorledes Embedsmændene handtere med Bonden. Han er en mægtig Mand, og de sige, at han er den tredje næst Kongen. Men hvoredes kan du troe, sagde Berg, at en saa mægtig Mand vilde gaae tilfods omkring i Bygden og desuden være saa usel kledd? Det er bare Juulhed af ham, svarede Bonden, for at Ingen skal mærke hvad Mand han er.

Berg hen vendte sig nu til Møller, for at faae Oplysning paa denne Gaade. Møller fortalte ham, at det var en saare berhigter Person, ved Navn Peder Soevold, der formedelst slette Streger maatte romme fra sin Hode-Egn, derpaa gav sig af med at udgive et Blad fuldt af Onkslab og Bestydnninger om Underslab fra Embedsmændenes Side og Misbrug af Embedsmændighed, der, hvor set det var, baade af Form og Materie, ikke destomindre havde haft megen Udbredelse og virket høist forberende paa Stemningen, og især bewirket, at fast ingen Embedsmand paa Landet bliver valgt til Storthingemand. At Personen var domt paa sine 3 Mark, synes snarere at have hævet ham i Opinionen; thi han ansaaes nu som en Martyr.

Paa Laurgaard, hvor de Rejsende toge ind, sad i den alminnelige Skjæfestue 3 Mænd fra Bygden, som ved et Krus Ol og en Pipe Todaf discurredede over Politik, Storhingsvalg &c. En Fjerde kom nu til, som det lod i et hastigt Grinde, thi man kunde see, han havde synet sig.

Han er Statsborgeren, sagde han og tog et Blad op af Lommen; Du kan troe, Præsten vor saaer det han fortæller for Tjenden, han fræver.

Har han da ikke Ret til Tjenden? sagde en Anden. — Manden maa jo dog have Noget at leve af, og jeg har aldrig hørt, at Præsten vor er ublu i nogen Ting. Det maa vel ikke være ham, der menes, sagde en Tredie. Men læs det, saa saaer vi at høre hvad det er.

Den Tiltalte løste: „Hans Velerværdighed mæsser sin Bug med Bondens Sved, og det Smør, som den stakkels fattige Bonde hele Året om maa samle paa, det glindser paa hans runde Kinder.“

Men det kan ikke være vor Præst, som menes dermed, sagde en anden Mand, eller ogsaa er det usortstammet Logn; thi han er en brav Mand, og foretter Ingen, men tager fun, hvad der lovligen tilfommer ham.

Ja, Du vil nu altid holde med de Store, sagde Manden, der havde bragt Avisen, jo Gud! er det ham, det kan Du vel sjonne; er han ikke tyk og feed saa det glindser af ham, og desuden staar der Hans Velerværdighed, og Du veed vel, at Præsten hedder Hans. Men om han ogsaa ikke tager mere end ham tilfommer, saa er det galt, at han skal have Tjende, og det maa Storthinget rette paa, og det vilde det ogsaa, naar der bare kom Bonde og ingen Embedsmænd, men saa slog bliwer vel Bonden snart, og for bliwer det ikke godt. Hvorfor skal Bonden side og slæbe for at hylde Præsteskælen, som aldrig bliver fuld.

Men hvoraf skal Præsten da leve? spurgte hen anden Mand, og Præsten kan vi dog ikke undvære.

Kan han ikke leve af sin gode Gaard, der er større og bedre end den burde være, sagde Avismanden, og arbeide som vi Andre, saa blev han ikke saa feed. Han er bedre end vi; og hvad det angaaer, at vi ikke kunne undvære ham, da sjællner jeg ikke det. Der ere Kjædere nok, som præke ligesaa godt som han, og hvad Viesser angaaer, da har jeg læst i Morgenbladet, at i Frankrig bruges ingen Præst, man gaaer til Lensmanden og han vier Folk.

Du er en Rat, sagde den anden Mand, og gjorde bedre i at passe paa Din Gaard og Dit Arbeide, end at løbe Bygden rundt med Aviser, og høre efter hvad Statsborgeren siger, for at komme paa Storthinget, sag kunde Du staae Dig godt istedsfor at Du nu er blevet Rat.

Jeg veed nok, at Du er en Aristokrat, sagde Avismanden, men jeg er en Libral og Patriot og jeg veed nok hvad jeg siger, og fordi jeg skylder Dig 500 Spd., derfor gaaer jeg lige stræk, og dem kan jeg nok betale Dig og mere til, naar jeg kommer paa Storthinget, og det bliver ikke længe til, thi de veed nok, at jeg vil staae

paa Bondens Ret, og giver baade Præst og Skriver Fanben.

(Sluttet.)

Nyheder.

København, den 9de October 1849.

I Flensborg er ifølge et Privatbrev Hs. Maj. Kongens Fødselsdag i Löverbags bleven feiret ved en Illumination af over Treførdebeel af Byen. Kun nogle Huse i Stadens sydlige Del vare ikke illuminerede.

Det kgl. Theater. Et af de første Holbergiske Stykker, som vil blive givet om forst Tid, er „Masteraden“ med næsten ny Rollesætning. Hr. Balletmester Bournonville componerer her til et nyt Intermezzo, som formodentlig ikke lidet vil bidrage til at forhøje Stykkets Interesse.

En Adresse til de norske og svense Frivillige helliger til Understøtt i Byens Boglader.

Hr. Amalia Hansen, Violinistinde, afgår imorgen (Onsdag) at give en Concert i Roskilde, hvis Arrangement Hr. Organist Hansen har paataget sig.

En Auctionen over Thorvaldsens Efterladenskaber havde verigaar, den første Dag, ikke indfundet sig mange Liebhæbere; nævnlig savnede man de forventede Kjæbere fra Uelandet, da kun et Par af disse havde indfundet sig. Som en Folge deraf blev ikke saa Sager tagne tilbage, f. Ex. Gibsatsbønnerne af Apostlene, hvorpaa der ikke gjordes Bud, mens Andre solgtes til temmelig billige Priser. Vi skulle her tillade os at nævne nogle af de vigtigste Kunstgenstande som igaaar solgtes. Af fuldstætte Arbeider i Marmor:

Nr. 1. Mercur som Argusdræber, 2000 Rbd., til den spanske Minister Hr. de Qviedo.

Nr. 3. En Amor, 1250 Rbd., Justitsraad Møller (Commission).

Nr. 4. Gratieme, som lytte til Amors Sang (Relief), 1600 Rbd., Samme (Commission).

Nr. 5. Natten (Relief), 580 Rbd., Capt. Jacobsen.

Nr. 7. Amor skræver Jupiter Love (Rel.), 200 Rbd., den spanske Minister.

Nr. 8. Amor hjælper den tro Hund (Rel.), 420 Rbd., Kam. Scaventus.

Nr. 9. Amor virker et Net, for at fange den flagrante Sommerfugl (Relief), 300 Rbd., Samme.

Nr. 10. En Bacchantinde og en Satyr (Rel.) 500 Rbd. Baron Blix en Finecke.

Nr. 11. Ban og en Satyr (Rel.) 300 Rbd. Den spanske Minister.

Nr. 13. Foraaret (Medaillon, Rel.) 300 Rbd. Consul Hage.

Nr. 14. Sommer (Medaillon, Rel.) 420 Rbd. Dr. Paulsen (Commission).

Nr. 15. Tre smaa Engle (Rel.) 300 Rbd. Den engelske Minister Hr. Wynn.

Af Gibs arbeider føjtes 6 Nr. af Hr. Charles Blanc, Directeur for et Museum i Paris; blandt disse vare Nr. 29, Mercur som Arcusdræber, for 170 Rbd., Nr. 45, Hesten til Fyrst Poniatowskis colossale Ryterstatue, for 200 Rbd., og Nr. 53, Alexanderstøjet, for 150 Rbd.

De engelske Expeditioner til Nordpolen. Som bekendt har man i meget lang Tid savnet al Esterretning fra de wende i Aaret 1844 af den engelske Regierung assidte Expeditioner til Nordpolen, under Commando af Sir John Franklin og Sir James Ross, og man troede næsten, at begge vare forlæstede. I en Skrivelse fra London af 4de Octbr. i "Borsenhalde" erlaaes det nu, at iisolge en Skrivelse fra Secretairen ved Admiraliteten skulle Eskimoerne have seet Franklins savnede Skibe i Maris d. Aar